18-ter Jahrgang Nr. 75. Jüdische Pester Zeitung. Mittwoch, 30. Juni 1886.

Redaction u. Administration
befinden sich:
HUDAPEST,
Hochstrasse Nr. 1.
Pränumerations-Preis:
Für Oesterreich-Ungarn
Ganzjährig 8 Gulden 8str. W.
Halbjährig 4 Gulden 8str. W.
Vierteljährig 2 Gulden 8str. W.
Für's Ausland
Ganzjährig 9 Gold. — kr. 5. W.
Halbjährig 4 Gulden 50 kr. 5. W.
Vierteljähr. 2 Gulden 25 kr. 5. W.
Pränumerationen
werden jeden Tag entgegengenommen.
Annoncen werden nach ausliegendem Tarif berechnet.

יידישע פעסטער צייטונג

פאָליטישעס אָרגאַן. ערשיינט וואָכענטלעך דרײַמאָל.

רעדאַקציאָן אונד אַדמינים־
טראַציאָן בעפינדען זיך:
בודאַפּעסט,
האָכשטראַסע נומ׳ 1,
פּראַנומעראַציאָנס־פּרײַס:
פיר אָסטערײַך־אונגארן
גאַנציעהריג 8 גולדן אָסטר. וו.
האַלביעהריג 4 גולדן אָסטר. וו.
ווערטעלייעהריג 2 גולדן אָסטר. וו.
פיר׳ס אויסלאַנד
גאַנצ׳יעהריג 9 גולד. — קר. ש. וו.
האַלביעהריג 4 גולד. 50 קר. ש. וו.
ווערטעלייעהר. 2 גולד. 25 קר. ש. וו.
פּראַנומעראַציאָנען
ווערען יעדען טאָג ענטגעגענגענומען.
אַנאָנצען ווערען
נאָך פּרײַסלײַסטונג בערעכנעט.

אכטצעהנטער יאהרגאנג נר. 75. 1886. Erscheint wöchentlich dreimal. בודאַפּעסט, מיטוואָך כ׳ז סיון התרמ״ו.

טרויער אונד עדרע.

(דיא הלויה אינזערעס גראָסען טאַדטען.)

„וכבוד נדול עשי לי, במיתו.״

(תלים ב׳. כו׳.)

ווען אירגענד עטוואס טראַסט בעשטען מאַנ־
פיר דען אבנאנג דעם בעדײַטענדען מאַנ־
נעס, דעסען שטערבליכע העסטע הײַטע אין
פּרעסבורג, דער עדרע אינערגעבען ווערדען, וא
איזט עס זײַן לײַבענגבענגאַנגנים,
דעסען ווער געסטערן צײַטג געוועזען זונד. דיא הײַ־
טיגע אַרטהאַדאָקסענגעמײַנדע איזט ווידער דיא
ערסטע נאָך דיא גראָסטע דעם לאַנדעס, וא געבען
דער מאַכטיגען העלגיאָנסגעמײַנדע בודאַפּעסט
ערשײַנט דיא גערהרעצי ווינציג, דער מאַנן, דער
אן אײַנער שפּײַזע געשאַפען אין דען דיא
גינמער בעשײַנט, ווער אללעס עמער אלס שמײַג־
זאַם צו גענגען. אים גענגענהײַלן, ער ווער דיא
פּערקאַרפערונג דעם שטרענגסטען, אינבײַזאַמסטען
אַרטהאַדאָקסענפּרינציפּעס, ער זײַכט ניכט דיא פּאַ־
פּולאַרײַטאַט אונד האַשטע ניכט דאַנאַך, בעלעבט
צו ווערדען, אונד דאָך געשאַלטעט זיך זײַן לײַ־
בענבעגאַנגנים צו אײַנעם זאָ אונגעראַזאַר־
טעט גראַסאַרטיגען אונד אומפּאַ־
זאַנטען, דאַס ווער הערען פּאַסט אײַנע דע־
מאָנסטראַציאָן פיר דען אַרטהאַ־
דאָקסים צו ערבלוקען גענײַגט זונד;
עס ווער אין קרײַש השם אים שטרענ־
סטען אונד שאָנסטען זײַנגעדעם
וואָרטעס.

אין וואָרט אינבער דען גאַלאַוואָגען.

בעפּאָר ווער אן דיא שײַדערונג דער לײַה
געהען, האָבען ווער הער אײַנען פּונקט ניכט
אינבערהרט לאַסען, דער פּאַראַיסוכטלך נאָך
פּעל פּאַן זיך דערען מאַכען ווערד. אונד דער אײַך
בײַא אונז אין שטאַרקעס אינאַנגעגרעמטעס געפּיהל
הערפאַרגערפען האַט. דער פּערזאָנלײַכע
שטאַנדפּונקט קאָממט הער ניכט אין בעטראַכט,
דען עס האַנדעלטע זיך אים דיא מאַנזקווינגטע
דורכפּרהונג נרעס פּרינציפּעס. דאַס אבער
הער אינלינבאַר ניכט אינגעהאַלטען וואָרדע.

דער האַבבינער דער נהעזוגען אַרטהאַדאָק־
סענגעמײַנדע, דער ראַבי ר׳ בנימין סופר
וואַר, ווערד ניכט הער בעגראַבען, וא ער געווערקט,
אונד געשטאָרבען איזט; אינבײַזאַם וא אים דע־
בען, וואַר ער אײַך אים טאָדע. ער וואַלטע ניכט
אײַן אײַנעם פּרעדיגאַר דולדען, וא דיא טאַדטען
דער פּאַרשײַדענסטען בעגראַבען זונד. גנוג,
דאַס פּערשטאָרבען ווער אַבסאָלוט אונד אײַנע
גאַנצערן געדענקדיא געמײַנדע דאַראַן. דען טאַדטען
לעדיגער נאָך פּרעסבורג צו אינטערפּרהרען. דאַס
איזט שאָן אונד לאַנגסוויעריגע. נון ווערד אבער
דיא לײַכע דעזוגע מאַנגעס אײַנע אײַנ־
גאַלאַוואָגען, דער פּאָן פּראַכ־
טיגע שיר דען פּעדערען גע־
צאַגען אונד פּאָן אין גאַלאַגע־
לליידטען קוטשערן געלענקט
ווערד, צור אײַזענבאַהנשטאַ־
צײַאָן הינגעפּיהרט, דעם וואָגען
נאָך אבער נעדען פּײַערלײַנע שטרענג אַרטהאַדאָקסע
האַבבינער, דיא צו הויזע פּײַער אונד שויערט געגען

דיא אײַנפּיהרונג דעם טאַדטענוואָגענס פּרעדיגען,
אונד טײַזענדע פּאָן אַרטהאַדאָקסען, דיא — וואָ אין
דעזוגער וושבאַלד אנזטע — עהער נאָר ניכט
שטערבען ווערדען, אלס דאַס זיא זיך אײַך דעזוע
אַרט צור עײַגען רוהע פּיהרען לאַסען זאָללטען.

אין פּערבאַט דער בעהאַרדע, דען טאַד־
טען אײַך דען שולטערן צו טראַ־
גען, איזט ניכט פּאָרגעלעגען, וואָס פּאַרגעבאַכט
וואָרדע, איזט פּאָללגענדעס: מיט דעם טאַדטען גאַנ־
זאָללטען זיך בלאָס אַלבע מתעסק זײַן, דיא זיך
טיבל געוועזען. אַלבע וואַרען אבער קײַנ 30 אונד
דעזוע האַטטענס ניכט בעוואָלטען קאָנגען, דען
שווערען מעטאַללגען פּאָפּפּלוואַרן אײַך דען שול־
טערן צו טראָגען; אך בישטע טײַזענדאַל אים עגס־
שלרינגען, דאַס איזט אין אונזען האַטטע פּאַן
דעם פּערשטאָרבענען דיא וואָהל געלאַסען; גע־
טראָגען צו ווערדען — נאָאַ־בענע, פּערשלאַסען
אין צײַא זאַרגען — פּאָן לײַשען דיא זיך ניכט טיבל
געוועזען, אבער אײַך אײַנעם פּערשאַנגען וואָגען
געפּיהרט צו ווערדען, זאָ ווערדע ער געזאָגט האַבען,
דעסען זונד ווער אינבערצײַגט; עהער לאַסטעט מיך
הער בעגראַבען, אלס דאַס איך זאָ געפּיהרט
ווערדען זאָלל. דענן דאַס איזט אין אַפּפּענער
שלאַג אונס אנגעזיכט דער פּרינציפּען, פּיר דיא
אַרט אונס לעבען געשטרעבטען האַבען, דאַנגען, דאַס
לײַשע, דיא זיך ניכט טיבל געוועזען, דיא טאַדטען
ניכט טראָגען זאָללען, האַבען איך ערסטענס ניע
געשטרעבטען צײַטלעבען איזט דאַס ווענגסטענס קײַן
אַפּפּענגעס אינסזעוויבשטאַנען מיינער פּרינ־
ציפּען, דענן ווער נעמטס קענגסטס דאַפּאָן, ווער זיך
אַ טיבל געוועזען אונד ווער ניכט, דאַס אבער ווענט
אללע ווען, דאַס מאַן דיא לײַכע דעם אַרטהאַדאָ־
סענען שטרעבען אײַך אײַנעם פּאַנגלאַוואָגען
פּאַהרען, אבערגענס האַטטע מאַן — וואָס דאַס אײַנ־
פּאַכטע געוועזען וואָרע — אנשטאַטט 30 פּערזאָנען
120 טיבל זײַן לאַסען, דאָך פּיר דעמאָל געגען פּאָן
דעזוגעס טעמע.

דיא חברה קדישא.

פּאָן דען מטלעדערן דער אַרטהאַדאָקסע־
נעמײַנדע זונד נור זײַנע אײַנגעגאַנגליכיטיגע מט־
גלעדער דער חברה קדישא. דער פּערשטאָרבענע
האַבבינער ווערטסס נעדאַכטע דער חברה ניכט אָן,
דאַנער זיך מיט דעם נעדאַנקען נעטראָגען האַט, אין
זײַנער נעמײַנדע אײַנע אײַנגע חברה קדישא צו
גרינדען; דיא בײַ צײַ שטענדע נור אים מאַנגער אָן
געלדמטעטען ניכט צושטאַנדע געקאָממען איזט,
אומזאָלאַבענסזעריטהער איזט דאַס וואַהרהאַפט
ייִדישע פּאַרגעהען דער חברה. דער פּערדענסט,
פּאָללע פּראָדענען דער חברה קדישא הער״ מאָל
ר״ יז בערעיט נאַמלך פּאַרגעסטערן אײַנע עגגע
אײַסשטאָזטענגען אין עילכער דער בעשלוסס גע־
פּאַסט וואָרדע. אנלאַסלך דעם מאָדעס דעם
אבערראַבבינערס שרײַבער דעם פּאַרשטע־
הער דער הויזענען אַרטהאַדאָקסענגעמײַנדע דאַס
גאַנצע פּערזאָנאַל אונד אַמטסלוכע בעערד־
גונגסגעראַטהע צור פּרײַען בעגרעבניס
צו אבערראַבבינער, עבענזאָ באַט דיא חברה קדישא
אײַנען הערפאַרגעגרען פּלאַטץ אײַך דעם פּרעד־
האַפּ אײַנגעגעלעגלך אן. זאָגסט פּערפּיגט דיא
חברה נאָך נוטרגען אבער דיא בעערדיגונגען
הער שטעללטע זיא זיך אבער גאַנץ דעם אַרטהאַ־

דאָקסענפּאַרשטעהער צור פּערפּיגונג. דער אללעס
נאָך אײַנעגעס גוטרגען אנאַרדנען קאָנגטע. הערר
מאַזעס פּרײַדיגער נאַהם דאַנקענד דאַס
אנערבעטען אן, פּאָן דעם ער צום גראָסען טהײַלע
געבײַך מאַכטע. דיא בײַדער דעם פּערשטאָרבע־
גען, דיא האַבבינער פּאָן פּעטשטעגײַדאָרף אונד פּאַקט
שפּאַזען דער חברה קדישא פּיר אײַהר שאַנעס
פּאַרגעהען אַפּפּענטלך דען דאַנק דער פּאַמילײַ
אײַס. בעגעגלך דעם לײַטעגאַנגעס פּאַנגטע דיא
חברה אן, אַב זיא דען אײַנפּאַכען ווייטשאַנגען
אדער דען פּיערשאַנגען גאַלאַוואָגען שיקמען זאָל־
לע, הערר פּרײַדיגער אבערלײַעס דעם נאַנ־
דעם בעלעבען דער חברה. אונד דעזוע זענעטע
דען פּראַכטוואָגען. דער פּאַרשאַנד דער אַרטהאַ־
דאָקסענגעמײַנדע ווערד פּערטהלך אין דאַנק
אונד אנערקענגנסטעגען אן דיא חברה קדישא
ריכטען.

דיא פּערוואַרונג דער וויטטוויו.

אן אײַנער דרײַנגרך אינבערפּפּענען אײַסשס־
זטצונג דער אַרטהאַדאָקסענגעמײַנדע ווערדע דער
אײַנשטאַמטיגע בעשלוסס געפּאַסט, דיא צוריקקע־
בלעבענע ווייטווע דעם פּערשטאָרבענען צו פּער־
וואַרען. פּאָן דען 7 קינדערן אזט נור נאָך דער
יינגסטע זאָהן, אין בעריטס ערוואַכסענער יינגער
מאַן, בײַא זײַנער מטטער. וא דאַנגע דעזוע זאָהן
ניכט הערראַטען, עראַהלט דיא ווייטווע, נאָך דעם
ערוואַכטען געמערבעשלוסס, אהרלך אבט־
הונדערט גולדען אונד וואָהנונג. הערראַטעט
ער אבער, וא עראַהלט ער פּאָן דער געטײַנער 400
גולדען, אונד דיא ווייטווע נור מעהר 600 גולדען
אהרלך. דעזוער בעשלוסס מאַכט דער דורכאַוס
ניכט רוהען געטײַנער אללע עדרע.

אים אָרטשען האָף.

שאָן אין דען ערסטען שטונדען דעם פּאַרטיס־
מאַנס וואַר דאַס אָרטשע הויז, אין וועלכעם זיך דיא
וואָהנונג דעם פּערשטאָרבענען האַבבינערס אונד
דיא סינאַגאָגע דער אַרטהאַדאָקסענגעמײַנדע בע־
פּינדען, אוטעראַרדענטלך בעלעבט. פּרעמדע
האַבבינער, דעפּוטאַטען אונד אינגעלנע פּרוואַ־
טע, דיא אים דען פּערשטערבענסטען געגעגנען דעם
לאַנגעס הערבײַגעאַלט זונד, אין ערסטער ווייטע
אבער דיא מטעלעדער דער הויזענען אַרטהאַדאָ־
סענגעמײַנדע פּיללטען אללע רײַטע, דיא צו דער
האַבבינעראַטסיא פּיהרען, צור טהרה וואַרדען —
וויא שאָן אבען עראַהלט — נור 38 פּערזאָנען, דער־
פּאַרגענדע האַבבינער אונד מטעלעדער דעם
הויזענען פּאַרשטאַנדעס. דיא זיך דעם מאַרגענס
טיבל געוועזען, צוגלאַסען, אונטער הויזען בע־
פּאַנד זיך דער הערבלונג דעם פּערשטאָרבענען נאָ־
דער בעקאַנגטע אָרטע דר״ שאַבטער. אדוואַ־
קאַט דר״ טאַטס אונד דער שטאַטטהאַלטער
אלבערט פּאָן קאַש, דיא נעבען אהרער
נעוועלנשאַטטלינען שטעללונג אונד האַלטען אינ־
טעלליגענץ צו דען פּאַמטטען דער אַרטהאַדאָקסען,
נעמײַנדע נעבאַהלט ווערדען. אים 10 אהר וואָרדע
דיא לײַכע אין אײַנען האַלבערנען וואָרן, דעזוער אין
אײַנען מעטאַללוואָרן נעלעגען. דער דאַנן הערטעטש
נעשלאַסען (פּערלאַטהען) וואָרדע.

דער אײַנטרטט אין דיא סינאַגאָגע, וואָהין
דער טאַדטע אים 1 אהר נאַכמטטאָג נעבראַכט

טרויער אונד עדרע.

(דיא הלויה אינזערעס גראָסען טאַדטען.)

„וכבוד נדול עשי לי, במיתו.״

(תלים ב׳. כו׳.)

ווען אירגענד עטוואס טראַסט בעשטען מאַנ־
פיר דען אבנאנג דעם בעדײַטענדען מאַנ־
נעס, דעסען שטערבליכע העסטע הײַטע אין
פּרעסבורג, דער עדרע אינערגעבען ווערדען, וא
איזט עס זײַן לײַבענגבענגאַנגנים,
דעסען ווער געסטערן צײַטג געוועזען זונד. דיא הײַ־
טיגע אַרטהאַדאָקסענגעמײַנדע איזט ווידער דיא
ערסטע נאָך דיא גראָסטע דעם לאַנדעס, וא געבען
דער מאַכטיגען העלגיאָנסגעמײַנדע בודאַפּעסט
ערשײַנט דיא גערהרעצי ווינציג, דער מאַנן, דער
אן אײַנער שפּײַזע געשאַפען אין דען דיא
גינמער בעשײַנט, ווער אללעס עמער אלס שמײַג־
זאַם צו גענגען. אים גענגענהײַלן, ער ווער דיא
פּערקאַרפערונג דעם שטרענגסטען, אינבײַזאַמסטען
אַרטהאַדאָקסענפּרינציפּעס, ער זײַכט ניכט דיא פּאַ־
פּולאַרײַטאַט אונד האַשטע ניכט דאַנאַך, בעלעבט
צו ווערדען, אונד דאָך געשאַלטעט זיך זײַן לײַ־
בענבעגאַנגנים צו אײַנעם זאָ אונגעראַזאַר־
טעט גראַסאַרטיגען אונד אומפּאַ־
זאַנטען, דאַס ווער הערען פּאַסט אײַנע דע־
מאָנסטראַציאָן פיר דען אַרטהאַ־
דאָקסים צו ערבלוקען גענײַגט זונד;
עס ווער אין קרײַש השם אים שטרענ־
סטען אונד שאָנסטען זײַנגעדעם
וואָרטעס.

אין וואָרט אינבער דען גאַלאַוואָגען.

בעפּאָר ווער אן דיא שײַדערונג דער לײַה
געהען, האָבען ווער הער אײַנען פּונקט ניכט
אינבערהרט לאַסען, דער פּאַראַיסוכטלך נאָך
פּעל פּאַן זיך דערען מאַכען ווערד. אונד דער אײַך
בײַא אונז אין שטאַרקעס אינאַנגעגרעמטעס געפּיהל
הערפאַרגערפען האַט. דער פּערזאָנלײַכע
שטאַנדפּונקט קאָממט הער ניכט אין בעטראַכט,
דען עס האַנדעלטע זיך אים דיא מאַנזקווינגטע
דורכפּרהונג נרעס פּרינציפּעס. דאַס אבער
הער אינלינבאַר ניכט אינגעהאַלטען וואָרדע.

דער האַבבינער דער נהעזוגען אַרטהאַדאָק־
סענגעמײַנדע, דער ראַבי ר׳ בנימין סופר
וואַר, ווערד ניכט הער בעגראַבען, וא ער געווערקט,
אונד געשטאָרבען איזט; אינבײַזאַם וא אים דע־
בען, וואַר ער אײַך אים טאָדע. ער וואַלטע ניכט
אײַן אײַנעם פּרעדיגאַר דולדען, וא דיא טאַדטען
דער פּאַרשײַדענסטען בעגראַבען זונד. גנוג,
דאַס פּערשטאָרבען ווער אַבסאָלוט אונד אײַנע
גאַנצערן געדענקדיא געמײַנדע דאַראַן. דען טאַדטען
לעדיגער נאָך פּרעסבורג צו אינטערפּרהרען. דאַס
איזט שאָן אונד לאַנגסוויעריגע. נון ווערד אבער
דיא לײַכע דעזוגע מאַנגעס אײַנע אײַנ־
גאַלאַוואָגען, דער פּאָן פּראַכ־
טיגע שיר דען פּעדערען גע־
צאַגען אונד פּאָן אין גאַלאַגע־
לליידטען קוטשערן געלענקט
ווערד, צור אײַזענבאַהנשטאַ־
צײַאָן הינגעפּיהרט, דעם וואָגען
נאָך אבער נעדען פּײַערלײַנע שטרענג אַרטהאַדאָקסע
האַבבינער, דיא צו הויזע פּײַער אונד שויערט געגען

פאַרדער פאַן סענגהיים פעטער אַזעף שאַפער האט 1803 צוויא שוועסטערן נעמסרוכט אונד נעמאַרדעט. אנטאן מינגראַפ פאַרדער צו סטראַנטען אין פראַנקרייך האט דיא עהעפרויא אינעם אנדערן בעיאַלטיט אונד צערפלוטשט. איין גליכעס טהאט דער פאַרדער רעמבלייער צו נאַכדעלשטאַרט אין באַערן.

ווא אבער אונד וואַנן האט יעאיין דאבבינער פערזיכט, איס זאלבען געשיכטען טאַלדהיזלערישע אנגלאַנען צו שטירדען געגען דיא גזעזמעטע קאַטהאלישע גייסטליכקייט אונד כירכע?

עס איט גיכט אינגעפאַהרלך, רעליגאנס־לעהרען דעם שפאַטט פריין צו געבען. דאס גיפט דרינגט גאַר באַלד בין אַן דיא יאַרעצעל אַלדער רעליגיאַזיטאַט. דיא נאַטטלאוזן (אַטהעאיסטען) פרעדיגען דאַנן דעם פאָלקע: זעהט איך דאַ רעליגיאַן אין אנשטאַטט דיא בעגירדען צו צעהלן, עגסעפס סעלט וא דיא לוידעשאַפטען; אנשטאַטט צום גלטען פהרט וא צום באַזען. דיא טרעפעלט גיפט אין דאס הערץ, עפפילט עס מיט האַסס, אנשטאַטט אדדונג ברינגט דיא פערוויررונג!

איגסט וישטעטע דאס גאַנצע הערענטהום גנגען דיא סלייגע אנגאַהל פאַן בריסטען. וענן דער נול־פלוס אין עגיפטען נכט גענוג דיא פעדדער בעפרוכטעט, וענן דער טבער אין דאס איסטראַט אינד אין דיא הויער אינדראַנג, שרע דאס פאָלק: „ווערפעט דיא בריסטען דען לאיען פאַר!“ — מאַן וואַרט איהנען פאַר, דאס דיא בים נאַטטעטרעגנס־טע קינדער פראַסען, דאס דיא אינגיכט טרעפען אינד דערגלייכען מערדערעס.

איגסט האטטען דיא כרים־טען דאס צייגנים דער ווידען אנגעהפען, אים וך פאַס פערדאַכטע דעם בלוטעסעגנס צו דינגען. אינד אלס דיא צוי מאַכט געקאַמטען וואַרען, האטטען דיא גיט דאַראַן גע־טהאַן, זך דעם געבאַטעס דער הולדיגען שרפט צו עראַנגערן: „גערעגקע, דאס דיא שקלאַפ וואַסט אין עגיפטען.“

אלס פאַסט אינגאַעגען 1492 VIII. האַפגונגס־לאַן עررהאנגט וואַר. זוכטע איהן אין אַרצט צו היילען מיט דעם בלוטע, דאס ער דריא כנאבען אבגעצאַפט האטטע. דיא קינדער שטאַרבען, אבער איך דער פאַסט אינד דער אַרצט רעטטעט זך דורך דיא פלוכט.

נון קאַמט פאַטער זימאַנדי אינד ערקלערט, דאס האבע דען מאַלטד שווירדס, אינד אין בכערן דערען, נאַמען ער אנפהרט, געלעזען. דאס דיא קאַטהאלישע קירכע אינע געפאַלטענע פריא איט. איס דען נאַמען, דיא ער אנפהרט, ערקענגנט מאַן, דאס ער קין וואַרט העבראַאיש רעדען קאַנן, אינד ער ווילד דען מאַלטד שווירדס האבען?

נאכדעם דר. בלאַך דיא פערשערענען אנקלאַגען דער „גיסטליכען מאַלטדווירדס“ בעלייכטעט האט, שרעגט ער דעווגס קאַפטעל מיט דער בעמערקונג אינעם אינגאַריטען שטאַטטמאַנגס: „דאס „פאַטערלאנד“ האט רעכט, וענן עס דיא ווירדן שווייגט, דענן עס זוכט דיא אינגטען פינדע דער רעליגיאַנען שטאַטטמאַנגער. ווייר בדוכען מעהר ווידען — מעהר ליבט.“ —

פרעגומעראַציאָן־איינלאַדונג.

ווייר ערוכען אונזערע געעהרטען פרעגומעראַטען דערען פרעגומעראַציאָנס־טערמין אם 1־טען יולי 1886 צו עגדע נעהט (וואס נאַנן דריטליך אויף אנדערע „אדרעסס־שליפע“ אנגעוויגט איטט), אינדע פרעגומעראַציאָן נישטגנס צו ערגיעדען, דאמיט דיא וויי־טערע פערזענדונג דער בלאַטטער קיינע שטאַרונג ערליידע.— ווייר ערוכען אונזערע געעהרטען פרעגומעראַנטען אינד פריינדע זך מיט אידהרען צישרייבען דירעכט אז אונזערע רעדאַקציאָן צו ווענדען.

אינד בטטען ווייר דיא אדרעסס דייטליך וויא פאָלגט אנצוגעבען:

יידישע פעסטער צייטונג

האבשטראַסע נומער 1. בודאַפעסט.

Jüdische Pester Zeitung

Hochstrasse Nr. 1, Budapest.

☛ וויא איינטרעפענדע פראַנקיטראַנטען ערהאַלטען מיט דער ערסטען נוממער דאס פראַכטפאָלליע פראַמיענבלאַט „פריידטאַג אבענד“.

גראַטיס איגד פראַנקאַ צוגעשיקקט.

פערנער דיא ביזהער ערשיענענען פאַרטעטצוגגען דעם נעגענוואַרטיגן פליעסענדען פאַלליעזאַן דאס נייע נייערבעגעטען ווערדען ווייר אַמפטליכען אונזערע אבאָנענטען איגזיגדען אבאַלד דאַסזעלבע אבגעשלאַסען זין ווערד.

געשעפטסבעריכט

געשעפטס־נעשעפטס. ווייצען וואַר נעסטערן ווענג צו מאַרקט געבראַכט דיא קויפלוסט וואַר מעסיג. 6000 מעצ. וואַרדען פעקויפט. — דער ווייצען איט מיט — קר. נע־שטיגען. קאַן מיט — קר.

ווייצען, שחיים. 100 מעטער 79.5 קילאָגראַמס 8.20 נולדן. 100 מעטערצענטנר 80, קילאָ 8.20 נולדען. 100 מעטער־צענטנר 79.5 קילאָ. 8.20 נולדען. — 200 מטצ 79,8 ק. 8.35 נול. 100 מטרצ 79,3 ק׳ 8.20 נול. — באַנאַטער 1200 מעטערצענ. 76.5 קילאָ —.8 נולד. — (אללעס פער 3 מאָנאַטס.)

קאַרן 5,80 — 6, נול

גערסטע, פיטטער־וואַרע 5,60 — 5,85 נולד. מאַלץ־וואַרע — נולד.

קוקורוזן 5,10—5,15 נולד.

האַפער. 5,75 — 6,60 נול. פער קאַסטע.

טערמינגעשעפט. ווייצען פער דעצעמבר 52־. — 7.53 נולד. האַפער פער דעצעמבר 5.80 — 6 נול. קוקורוזן פער יוני 1886, 5.10—5.14 נולד.

רעגן. באַנאַטער פער אינוויס־פעבעמבער 10. — 10,06½ נולד. פער יולי־אינוויס — נולד.

מעהל־פרייז (פער 100 קילאָגראַמס זאַמטט זאַק פרייא אב פעסטס:) נומ׳ 0: 15 נולד. 80 קר. נומ. 1: 15 נולד. 30 קר. נומ. 2: 14 נולד. 80 קר. נומ. 3: 14 נולד. 20 קר. נומ. 4: 13 נולד. 30 קר. נומ. 5: 12 נולד. 80 קר׳ נומ. 6: 12 נולד. 20 קר. נומ. 7: 11 נולד. 80 קר. נומ. 8: 11 נולד. — קר. נומ. 8½: 10 נולד. — קר. נומ. 9½: 7 נולד. 20 קר. פינע קליע 3.50 נולד. גראָבע קליע 3 נולד׳ 80 קרייצער.

הולצעפרייטע. עקסטע אונגאַרישע 9—14,50 נול. לינדען 9.—10 נול. פיאַלען גראָבע ווייסע נייע 7. — 7,50 נול. צווייגל־באַהנען 10,50 נול. יאַהרע הולץ 5,30—5,40 נול. הולץ ברענען 9. — 9,50 נול. מאַהן נרייטע 36 נול. בלוטע 38 נול. קיסטעל 55—60 נול. ווינקלען — נול. — האַנזאַטען — נול. (אללעס פער 100 קילאָ.)

עדדאַעפער נייע 7.—8 נול׳ פער מעטרע.

שפירטוס. נייע מעטראַדע. אים קרייגען —.26 נול׳ אים גראַטע 25.50 נול. אלטע מעטראַדע 28 — 25,25 נול. אללעס פער 10000 דיטער־פערצענט.

ציגעשטרעו. באַהנטיע צו 14.50 — 19.20 נולד. פערגיטע 14,28 — 16,52 נולדען. (אללעס פער אקטאַבער־גאַרענטיע.)

ציגעשטרעו־מיס (לעמוואר). פלאַיאַנטיע פער אק־טאַבער־גאַרענטיע 15,50 נול. באַנאַטער —. נולדען.

ציקעריי, דאַסזנאַדע 33.75—35. נול. מעליטע 33.25— 33,50 נול. פלעק 32, 33,25 נול.

האַנף נעלייטערטער נול. 18.—20. וואַכסאַנף.

וואַכס 132—133 נולדען.

קאַפעפרי, 7,50—13,50 נולד.

רוגאַל 20,50 נולד. פער מטרצ.

רעפס־מוטען, 4,75 נולד.

אנישליטס, (חלב) 29, — 30, נולד.

פעטראָלעאַס 23, — 23,75 נולד.

שאַפעפלייש. אם מאַרקט וואַרדען ציקלע 20000 שטיק פערשיעדענער מאַשען פערקויפט. אי. צ.: דרעשש־וואַלליגע צו 2.80—3.20 נולד. צאַקעל 32—35 נולדען פער מאַאַר. פערכיטע אונד בולגאַריטע 88—90 נול. פער 100 שט׳ באַהנטיע אונד קראַאַטיע — נולדען. — טיקיטע אונד מאַצאַדאַנטיע 48—52 נולד. פער 100 קילאָ. (אללעס פער 2% ראבאַטט.)

לאַמפפעללע. ווייבגבוינער אונד באַנאַטער 68 — 72 נולד. באַטשקער שאַנאַטע 85—90 נולד. (אללעס פער 102 שטיק.)

קוטצפעללע. האַנדשוהוואַרע דיא 57 נולד. פער 100 שטיק.

הייטע, פער — קלאַ טראַקענע אינגאַרישע אכסע: הייטע — קילאָ צו 96 — 105 נולד. — דעטטע קוה־הייטע — קילאָ 90 — 95 נולדען. ראַסהייטע 9,50 — 10,59 נול. פטטשלינגע 105 — 110 נול. פער 100 קילאָ. — קאַרבפעללע 205—210 נול. פער 100 קילאָ.

לעדער, נעפאַקטעס פפינדלעדער פאַן 26—32 ק. — — נולד. — איינמאַל פערזעטצט טערצען פאַן 11—14 קילאָ, 164—166 נולד. צווייטמאַל פערזעטצט טערצען 16—19 קילאָ 165—167 נולד. אינד דייטמאַל פערזעטצט טערצען 20—23 קילאָ 168—172 נולד. בייפפער טערצען 25—30 קילאָ פאַן 152 — 154 נולדען — אבער־לעדער: קו־הייטע נעגאַרבט 5 — 7 קילאָ 225—255 נולד. נעצאַגע 9—6 קילאָ 205—245 נולד.

ראַבפפעדער, נעגערבט 6—9 קילאָ 345—375 נולד. בריינע 10—12 קילאָ 445—465 נולד.

שאַפפיאַללע. אייך אין פאַרגער וואַנע וואַר דאס נעשאַפט לעבראַפט נאַטנטליך אין קאַמפיאַללען. דיא מיט־אינטער אייך עשיאַס האַטעדע פייטע אינד ראַשען אבאַטען פינדען. שאַפיאַל אין זינד אים פייטע צייטען 68 — 72 נול. פערקויפט וואַרדען.

ווייצנער פרייז

ווייצען, אונגאַרישער 77.—80. קילאָ 8,55 — 8,60 נול. (אללעס פער 3 מאָנאַטס.)

קאַרן (נייא), אינגאַרישע 71—73 קילאָ 6,05—6.25 נול. פער מעטרע.

ראַטטאַעדעזנג פאַם 26־טען יוני 1886.

ווייצן . .	29	23	67	38	76	
קאַרן . . .	18	37	82	4	84	
טעמעשוואַר .	1	16	66	8	82	

פערוואַנטוואָרטליכער רעדאַקטאָר
מ. סאַבאָלטשי

אייספעקרייס פאַן

שאַפוואַללוואַרען

טוך־, אונד מאַדעשטאָפפען!

דיא איים טוך־ אונד שאַפוואַלל־מאַדע, וואַרען געשעפטען וואַרען געשאַפען דער פאַלגטען פיטמא א. ראַזטען, ווערדען אונדער אנגרוזטאַנדלד בעזאַלגטען בעשלוסס דעם פראַוו. אויסשוסעסס פאַן דייטש אם אין דעם לאַראַדע: 5. בעצ. גראַסע קראַנגגאַסס 9.

טיעף אונטער דעם אייגקיפפפרייז

אויספערקויפט.

דאס פ. ט. קאַנדוטיגדע פוכלוקוס ווייד אייגדיעזע אובראַיס גיסטעגע גערעגגייט מיט דעם בעטעקקען אויסטרקאַס נעמאַכט, דאס אייך דיא גערינגסטען דעטאַלקייפע אייגדיעזע אייגדיעזע דאס בעדיעזע אויסטיעלדע אויסטיעלדע ווערדען.

מצבות.

ארנאלד ראָזנס גראבשטיינלאגער

Budapest, Waitzner-Boulevard Nr. 5.

(אן שבת אונד יום טוב געשעפערט.)

עמפפעהלט זך אללען ענען, ווערבט דיא טרייזע פפלכט דעם גראבשטיינטעטען צו ערפילען האבען. — זעהר שאנע גראבשטיינע איים מארמאר אונד גראנוס זינד אין גראסטער איים־וואהל פאַראַה־הנג. קאַרדעקטע גראַוויראונגען, זעהר שאנע שריפ־טען מיט עכטער פערגאַלדונג ווערדען בעסטענס איים־געפיהרט.

Eigenthümer Witwe M. REIS. Herausgeber und verantwortlicher Redacteur: M. SZABOLCSI. Budapest, Druck von Sam. Márkus. Andrássystrasse Nr. 12.

שיאַרצער גאָלד דאָ פּפֿעדער פּראָבּוּג געשווינד אונד געשמיקט מיט בוכעסט פֿאַן שיאַרצען שווערספּעדער. דאָ דאָ בעדיענסטעט דער חברה קדישא אין שיאַרצער אמטסטראַכט וואָרען דעם וואָגן בּיגעגעבען. דעסען טראַדע וויט אָפּפֿען שטאַנדען אום דען טאַדטען אויפֿגעדעקטען. דיגגם אום דאס געשפּאַנן שטאַנד דאָ מענגע דאָ דיכט אונד זאָ אונבעוועגלך. דאָ זאָנגע דיעזע בּרייטע דעם דאָלדאַטעס דעם פֿאַרלסרינגס. אונד דעם אינגאַנגעס דער פֿאַנגנאַמאַסע פּיהלעער, דאס זיך דיעזער דאָ לוידטראַגענדען מיט דעם זאַרגע, נאָך אויך דאס געשפּאַנן דיהרען פֿאַנגטע. עס עגטשטאַנד אייגע שטאַקקונג. דער נאָנגע פּערקערד איך דיעזער בעלעבטעסטען גענענד דער הייסשטאַדט וויר מיגטעגראַנג איינגעשטעללט. עס וואַר טראַטען דער טעפּפּען טרייער אַלטער אין איבערוואַלטיגענדער, וואַהלטהענדער מאַסענס, איך דען וויר אַלדע שטאַלין זין פֿאַנגען, גיכט נאָך טויזענדען, נאָך צעראַגטענדען צאַהלטע דער מענשענשטראָם דער זיך דעם ענדיך אין בעוועגונג גענעטצטען צוג אונשלאַסס, פֿאַר וועלכעם דאָ צוריקגעבליבענען האַנדשיפֿטען (32 ווערקע) געטראַגען וואָרדען. דאָ מאַנגער, דאָ זיך מיט דעם טאַדטען מתעסק גוויזענען, איבערגאַבען דאָ טרייערע האַסט גיכט גליך דעם וואָגען, דעזער פֿוהר פֿאַנגזאַם לעער פֿאַראויס, וואַהרענד דאָ גענאַנגטען דען מיט דעם שווארצען באַאַרטיגע בערעקקטען גרייגען מעטאַללוואַרג אויף דאָ שוטטערן נאַהמען. דאָ נאָנגען דאָ אַנגען 200 שרייטטע, אַלס דאָ עדמידעט אונד פּרכטענד, עס לאַנגע אין אינגלוקס פֿאַסטרען, דען זאַרג דעם וואָגען איבערגאַבען.

אייגע שטונדע לאַנג וואַרטעט זיך דער דיעזע צוג איבער דאָ וואַרצעשטראַססע אונד פֿאַר־מאַנצקנאַססע. הינטער דעם וואָגען גענגען דאָ זאַהלע אונד בּרידער דעם פֿערשטאַרבענען. דאָ איבערגעגען ראַבבינער, דאָ פֿאַרשטאַנדע, דאָ דעפּוטאַטען, דענען אייגע ענדלאַנג, דאָ גאַנצע בּרייטע דער שטראַססע פּוללענדע מענשענמענגע פֿאַהנען. דאָ שטראַסענבאַהנוואַגאָנס אונד וואַגסטען וואָגען. דאָ עגטגעגען אָדער נאָר נאַכקאַמען, מיסטען שטעהען בלייבען אָדער נור זעהר לאַנגזאַם וויטער פֿאַהרען.

דאָ לאַנגטע דער צוג אום באַהנהאָף אַן. וואָ דער זאַרג וויעדער פֿאַן דען עראַוואַכטען 30 אום דעם וואָגען געהאַבען. אונד אונטער שלוכצען אונד וויינען דער מיסטען אויטעזעדען אין דען בערי־שטעהענדען וואָגען גענעבען וואַרדע.

טיעף ערגריפֿען צערשטרייעט זיך דאַנן דאָ פּערטוועדערלאָזיגע מענגע. אבענדס 9 אוהר פֿיהר דער צוג, דעם זיך מעהר אלס הונדערט געטיגדע, מיטגלידער אנגעשלאָסען האבען, נאָך פּרעסס, בּרי אבּ. וואָ דאָ הייטע 4 אוהר מאָרגענס אנלאַנגטען, אונד וואָ דאָ איינגעטליכע לויט דורכקט פֿאַם באַהנהאָף אום הייטע פֿאַרטטאַג שטאַטטגעגרען האבען מוס.

דאָ חבּרא קדישא אין פּרעסס בּורג זאַלל — וואָ מאַן זיך הער ערצאַהלטע — דען בעשלוסס געפֿאַסטס האבען, פֿיר דען פֿאַלטיג אם פֿרעדהאָף 800 גולדען צו פֿערלאַנגען, אונס שיגט עס ערעאַך אונגלייבליך. בּיז שלוסס דעם בּלאַטטעס האבען וויר אום פּרעסס בּורג קינגערליך נאַכריכט, טראַטצדעם דאָ הערען פֿרייגער אונד דר׳ שאַכטער אונס בעשטימט פֿערשפּאַכען האבען, איגערדעם בּלאַטטע אום לויט דעם פֿאַרטטאַגס אייגען טעלעגראַפֿישען בּעריכט צישטקען. נעהמען פֿעלליכט אין פּרעסבורג עטוואס „אינגלייבליכעס" פֿאַר?

פֿערשידענע נייאיגקייטען.

* (פֿאַם נאַכפֿאָלגער דעם פּערשטאַרבענען אבערראַבבינער.) אין דער לעטצטען אויסגאַבע פֿון „בּיגערס" דאָקטענגעזינדע וואָרדע דער בּעשלוס אויסגעגעבען, אבער אייגען נאַכפֿאָלגער דעם פֿערשטאַרבענען אבערראַבבינערס דאָ נאַנצע גוטס צו פֿערהאַנדעלן, נאָך דען פֿרוואַטען אויסגאַנגען דער פֿאַראַנגעדער פֿערוואַלטונגס־ראַט אין בּעריכטען אויגען פֿאַרצוגטען דאָ מיסטען סומפּאַטהיען דער ראַבבינער פֿאַן שאַטאַר־אַלט־אוהרי צו בּעוויגען.

* (פֿיר טגיקוטאַאין) דער פּרכט דער „שיאַרצען בּעריגע" (מאַגטענגראַ) וויר

דאָרבּעי. דאס מאַן זיך אינטערעשטאַנדען האבען, אוהן, אום קאַנג, דעם מאָרדעס אייגעס דער דעפּ־פֿאַראַנגרעטען איריגאַרצעט אנצוקלאַגען אונד אין אַלדען צייטונגסבּלאַטטערן צו פּובּליצירען, דאס ער טאַדט וויא. „וואָ זעהען" זאַגטע דער מאַגן אין דער אייפֿאַהמסכאַנצלייא צו דעם אַרצטע, „איך לאַסטע מיך הייר (אום דאַגגענזעהען) סעצירען, דאַמיט מאַן זעהט, דאס — איך זאָך לעבען, אונד בּיא דיעזער אבזוהנאַציאָן וועדדען וויא איך זעהען, דאַמיט דען־דר. גודדען נעכט אומגעבראַכט האבען." דער בּעריעדנטעטעהע אירזוגגעגע איזט אין אַר־מער שווידער אום דער פֿאַרשטאַדט.

* (פּיר כטבּאַרע וואַלקענבּרי.) זוך לעטצטען זאָנגטאַג אין דער נאַהע וויעגס גיעדרעגגאַנגען, דאָ אין נוסדאָרף הייליגענ־שטאַדט, גרינצונג, „אַאַהרי אונד מעהרערען אונדע־רען אַרטשאַפֿטען פּוכטבּאַר וויטהעטען אונד אונ־גערייגען אַרבּיטטען, מעהרערע פֿאַמיליען זוגד אין דען בּעטטעלשטאַב געבּראַכט וואָרדען, מעהרערע פֿערזאָנען טרוגען אייגע פֿעלעטצונגען דאָפֿאַן אונד אויך אין מעשענלעבען פֿעיר דעם וויטהענדען עלעמענטע צום אָפֿפֿער. — אויך אין דער אומגעבונג בּרינגס. בּעזאָנדערס אין דעם אַלטענשטצער קרייזע גינג אין צערשטאָרענדער וואָלקענבּרוך גיעדער, דער דאָ אבּסט־ אונד גע־טריידעגטע פֿערגנטעטע, בּרוקקען וועגרסס אונד אינעס קינדע דאס לעבען לאָסטעטע.

* (עדמאַרדזנג אייגער פֿאַמיליע.) אין בּוכאַרעסט לעבטע אין רוסס מיט זייגער פֿרייא אונד פֿינף קינדערן, פֿאַן וועלכען דאס אלטעסטע 14 יאָהרע צאַהלט. אויך אינען דיעזער נאַמענס גיקאַלאַע היעלט ער אום הייזע. דאַג־גערסאַאַ אבּענר האטטע זיך דער אלס וואַהלהאַ־בּענד בּעקאַנגטע רוסס. האַלאוואַנאַפֿפֿ הייס ער, מיט וויב אונד פֿיער קינדערן צוי רוהע בּעגעבען; וואַהרענד דער אלטעסטע זאָהן מיט דעם דיענער אין דער קאַמטער שלעפֿען, אלס דער זאָהן אם אנדערען מאָרגען אין דאס וואַהנצימטער טראַט, באַט זיך זייגע ערשטאַרענדען בּלוקקען אין גראַסליכער אבּרוקק דאָר. ער פֿאַנד זייגע עטערן אונד געשוויסטער אין בּלוטבּאַדען דיעגענד, צום טהייל אבּגעשלאַכטעט, צום טהייל מיט בּייל־הייבען ערשלאַגען. דאָ טרוהג, אין וועלכער זיך עגטגעגגעבּרייגגט, וויל עטצט נאָרד־ אונד זיד־בּילגאַרען (רומעליען) אונטער דאַמולבּע סצעפֿטער געשטעללט זינד, וואס דעם זעהר גערעבּטען פֿרוסטען אונד דער אונטער זייגער געשוקטען פֿוהרונג שטעהענדען ארמעע צו פֿערדאַנקען איזט.

* (עהעהינדערגיסס.) אין זיט מעהרערען אָהרען אין וויען וואָהנענדער קוּפֿמאַן האטטע מיט זייגער נאַטטען אום אהרע 1873 אין קראַקוי אייגע עהע געשלאָסען. נאָך מאָאַישעס רשום (בּדת משה וישראל), אונד ערשראַק נכט וויינג, אלס ער עטצט עפֿוהר, דאס זייגע עהע אינגלטיג זייא, ער וואַלדטע נון אין וויען דיא עהע נעוועטצליך ערגיעדען. דאַ נאַב עס אין נייעס הונ־דערגיסס: דיא עהעליטע זאַללטען נעבּורטסצייג־נוסס בּייבּרינגען, אבּער דיא פֿרייא וואַר גרינגענדס אין דער מאַטטעקעל איינגעטראַגען, דיא מאַטטיקעל אין פּרעשעמסל, וואָ דער מאַגן איינגעטראַגען וואַר, זונד פֿערבּראַנגט. נון זונד דיא עהעליטע, דיא קיינע זונד, בּיא דער שטאַטהאַלטעריא איינגעקאַמען, דאס איהנען אהנע נעבּורטסצייגנוסס דיא עהליוב, נוסס צוי עהעשלעסונג ערטהיילט ווערדע. דעס מאַגע אללען הייראַטענדען צוי וואַרענג דיענען, דאַ אום פֿאַללע דער אינגלטיגקייט דער עהע דיא קינדער אלס אונעהעלך בּעטראַכטעט ווערדען, אונד בּיא ערבשאַפֿטען צו קוּרין קאַמען.

* (קאַנינגלודווינג אום וויענער אללגעמיינען קראַנקענהויז.) פֿאַרגעסטערן וואַרדע אין מאַגן אייך דאס אללגע־מיינע קראַנקענהויז אין וויען געבּראַכט. דען דיא טרוריגע קאַנינגסקאַטאַסטראָפֿע אין באַערן אום דען פֿערשטאַנד געבּראַכט האַט. געסטערן מאָרגענס ערשטיגן גאַנלר אין בּעגרייטונג אייגעס פֿאַרצוגטען אין מאַגן אין אייגעס פֿאַקער בּיא דער וויענער אויפֿגאַדעס קאַנצלייא דעס אללגעמיינען קראַנקען־הויעס, אונד גאַב דאַרט אַן, ער דיא פֿאַגיג דוריוויג פֿאַן באַערן. ער וואַר אין נכט גערינגען אונד אין בּאַדען קוּר בּרוכען, אונד דאס זיך דיא דיעזע געלעגענהייט איינגע מאַגע אין וויען אויפֿגעהאַלטען. דיא ער מיט דיענס שוויע, גערזאַהלע פֿרייגען פֿעטער כאַראַדיאַדיי־ווישע פֿוהרען בּעהאַמענטראַפֿ. מאַן וויל נון אין דיעזעס צוזאַמענטרעפֿפֿען איינען פֿראַן גענען קאַנג מיראַן אבּרגגאַוויטש פֿאַן סטרעטען, דיא ער מיט דיענס שוויע, גערזאַהלע פֿרייגען פֿעטער כאַראַדיאַדיי־ווישע פֿוהרען צו פּובּלייצירען, דאס ער טאַדט דיא. „וואָ זעהען" זאַגטע דער מאַגן אין דער אויפֿאַהמסכאַנצלייא צו דעם אַרצטע, „איך לאַסטע מיך הייר (אום דאַגגענזעהען) סעצירען, דאַמיט מאַן זעהט, דאס — איך זאָך לעבען, אונד בּיא דיעזער אבּזוהנאַציאָן וועדדען וויא איך זעהען, דאַמיט דען־דר. גודדען נכט אומגעבראַכט האבען." דער בּעריעדנטעטעהע אירזוגגעגע איזט אין אַר־מער שווידער אום דער פֿאַרשטאַדט.

* (פּיר כטבּאַרע וואַלקענבּרי.) זוך לעטצטען זאָנגטאַג אין דער נאַהע וויעגס גיעדרעגגאַנגען, דאָ אין נוסדאָרף הייליגענ־שטאַדט, גרינצונג, „אַאַהרי אונד מעהרערען אונדע־רען אַרטשאַפֿטען פּוכטבּאַר וויטהעטען אונד אונ־גערייגען אַרבּיטטען, מעהרערע פֿאַמיליען זוגד אין דען בּעטטעלשטאַב געבּראַכט וואָרדען, מעהרערע פֿערזאָנען טרוגען אייגע פֿעלעטצונגען דאָפֿאַן אונד אויך אין מעשענלעבען פֿעיר דעם וויטהענדען עלעמענטע צום אָפֿפֿער. — אויך אין דער אומגעבונג בּרינגס. בּעזאָנדערס אין דעם אַלטענשטצער קרייזע גינג אין צערשטאָרענדער וואָלקענבּרוך גיעדער, דער דאָ אבּסט־ אונד גע־טריידעגטע פֿערגנטעטע, בּרוקקען וועגרסס אונד אינעס קינדע דאס לעבען לאָסטעטע.

* (עדמאַרדזנג אייגער פֿאַמיליע.) אין בּוכאַרעסט לעבטע אין רוסס מיט זייגער פֿרייא אונד פֿינף קינדערן, פֿאַן וועלכען דאס אלטעסטע 14 יאָהרע צאַהלט. אויך אינען דיעזער נאַמענס גיקאַלאַע היעלט ער אום הייזע. דאַג־גערסאַאַ אבּענר האטטע זיך דער אלס וואַהלהאַ־בּענד בּעקאַנגטע רוסס. האַלאוואַנאַפֿפֿ הייס ער, מיט וויב אונד פֿיער קינדערן צוי רוהע בּעגעבען; וואַהרענד דער אלטעסטע זאָהן מיט דעם דיענער אין דער קאַמטער שלעפֿען, אלס דער זאָהן אם אנדערען מאָרגען אין דאס וואַהנצימטער טראַט, באַט זיך זייגע ערשטאַרענדען בּלוקקען אין גראַסליכער אבּרוקק דאָר. ער פֿאַנד זייגע עטערן אונד געשוויסטער אין בּלוטבּאַדען דיעגענד, צום טהייל אבּגעשלאַכטעט, צום טהייל מיט בּייל־הייבען ערשלאַגען. דאָ טרוהג, אין וועלכער זיך עגטגעגגעבּרייגגט, וויל עטצט נאָרד־ אונד זיד־בּילגאַרען (רומעליען) אונטער דאַמולבּע סצעפֿטער געשטעללט זינד, וואס דעם זעהר גערעבּטען פֿרוסטען אונד דער אונטער זייגער געשוקטען פֿוהרונג שטעהענדען ארמעע צו פֿערדאַנקען איזט.

* (עהעהינדערגיסס.) אין זיט מעהרערען אָהרען אין וויען וואָהנענדער קוּפֿמאַן האטטע מיט זייגער נאַטטען אום אהרע 1873 אין קראַקוי אייגע עהע געשלאָסען. נאָך מאָאַישעס רשום (בּדת משה וישראל), אונד ערשראַק נכט וויינג, אלס ער עטצט עפֿוהר, דאס זייגע עהע אינגלטיג זייא, ער וואַלדטע נון אין וויען דיא עהע נעוועטצליך ערגיעדען. דאַ נאַב עס אין נייעס הונ־דערגיסס: דיא עהעליטע זאַללטען נעבּורטסצייג־נוסס בּייבּרינגען, אבּער דיא פֿרייא וואַר גרינגענדס אין דער מאַטטעקעל איינגעטראַגען, דיא מאַטטיקעל אין פּרעשעמסל, וואָ דער מאַגן איינגעטראַגען וואַר, זונד פֿערבּראַנגט. נון זונד דיא עהעליטע, דיא קיינע זונד, בּיא דער שטאַטהאַלטעריא איינגעקאַמען, דאס איהנען אהנע נעבּורטסצייגנוסס דיא עהליוב, נוסס צוי עהעשלעסונג ערטהיילט ווערדע. דעס מאַגע אללען הייראַטענדען צוי וואַרענג דיענען, דאַ אום פֿאַללע דער אינגלטיגקייט דער עהע דיא קינדער אלס אונעהעלך בּעטראַכטעט ווערדען, אונד בּיא ערבשאַפֿטען צו קוּרין קאַמען.

* (קאַנינגלודווינג אום וויענער אללגעמיינען קראַנקענהויז.) פֿאַרגעסטערן וואַרדע אין מאַגן אייך דאס אללגע־מיינע קראַנקענהויז אין וויען געבּראַכט. דען דיא טרוריגע קאַנינגסקאַטאַסטראָפֿע אין באַערן אום דען פֿערשטאַנד געבּראַכט האַט. געסטערן מאָרגענס ערשטיגן גאַנלר אין בּעגרייטונג אייגעס פֿאַרצוגטען אין מאַגן אין אייגעס פֿאַקער בּיא דער וויענער אויפֿגאַדעס קאַנצלייא דעס אללגעמיינען קראַנקען־הויעס, אונד גאַב דאַרט אַן, ער דיא פֿאַגיג דוריוויג פֿאַן באַערן. ער וואַר אין נכט גערינגען אונד אין בּאַדען קוּר בּרוכען, אונד דאס זיך דיא דיעזע געלעגענהייט איינגע מאַגע אין וויען אויפֿגעהאַלטען. דיא ער מיט דיענס שוויע, גערזאַהלע פֿרייגען פֿעטער כאַראַדיאַדיי־ווישע פֿוהרען צו פּובּלייצירען, דאס ער טאַדט דיא. „וואָ זעהען" זאַגטע דער מאַגן אין דער אויפֿאַהמסכאַנצלייא צו דעם אַרצטע, „איך לאַסטע מיך הייר (אום דאַגגענזעהען) סעצירען, דאַמיט מאַן זעהט, דאס — איך זאָך לעבען, אונד בּיא דיעזער אבּזוהנאַציאָן וועדדען וויא איך זעהען, דאַמיט דען־דר. גודדען נכט אומגעבראַכט האבען." דער בּעריעדנטעטעהע אירזוגגעגע איזט אין אַר־מער שווידער אום דער פֿאַרשטאַדט.

* (פּיר כטבּאַרע וואַלקענבּרי.) בּ

ייערדען זאָלדטע, וואָר נור דורך פאַרוויינונג פאַן אינערטוסטקאַרטען געשטאַטעט, אבער שאַן גע־גען מיטטאָג וואָר דאָס געדראַנגע אין דערראַטש־גראַסעס, דאָס דיא אָס איינגאַנג אַיפגעשטעלטען דאַנשטאַבלער נור מיט גראַסער אנשטרענגונג דיא אָרדנונג איפרעכט ערהאַלטען קאָנגטען. אַלס אבער געגען ! אויך דער חסד בעגינגען זאָלדטע דער טאַרטע בעפאַנד זיך בעריישט אין דער סינאַ־גאָגע, דא וואָרדן פאַן אַיסען אין פאַרטיכער שטיקס אינטערנאַמען, דיא דאַנשטאַבלער וואָר־דען פערדראַנגט, אינד דיא מעגנע דראַנגט וויא אין אינגיפאַרטזאַמער שטראָם אין דיא סינאַגאָגע, דאָך דיעזע וואָר בעריישט אבער־פאַלל. עס עגטי־שטאַנד אין גערעדעטע לעבענסגעפאַרלעכעס גערדראַנגע, דעם אין גלוקקלעכער גערדאַנקע דעם פאַרשטעהערס פ ר י ד ר י נ ע ר ״ דאָס אין ענדע מאַכטע. „הינאונטער אין דען האָף״, לייכטע דיא פאַראַלע אינד דער מעגשטענשטראָם פלעטלעך אין איינער מינוטע דען רעזולטאַט דעם אַרצישען הייזעס, דעסטען איינגאַנגע, דא זיך נייע מאַסטען פאַן דען גאַסטען הערגאַנגען אבגעשפערט ווערדען מיסטען.

דיא אינצאַהל פאַן פענסטערן דעם אַרצישען האָפעס וואָרען אין דער גאַנצען האָהע פאַן קאָפפען געפילדט, דיא גאַלעריען פאַן מעגשטען אינגעוויסע אין אַלדען געוכסטערן אבער שפּעגגלעכע זיך דיא טיפפסטע, אינגנסטע טרייער. דיא ניכט אַמטליך, ניכט געמאַכט אויס, זאָנדערן אים דער טעפּע דעם הערצענס קאָמטט.

דיא חסדים.

אין אינער ערהאַזונג געבען וועלכער דער זאַרג אין: דער מטה דאָס, ערשיען עטצט אין געבאַבענער נייען מיט לאָנגעס, וואָלדגעדעס, וויסען באַרט; עס וואָר דער אַלטעסטע ברודער *) דעס בעריינטען טאַדטען, דער 70־יאָהריגע ראַבבינער פאַן פעטשנייראַיף, דער פאַמטע אינד געלעהרטע פערפאַסער מעהרערער ווערקע, הרב הגאון מו״ה נ פ ת ל י ס פ ר. שלוכעגע בענאַן ער דיינען חסד אינד טעפּע ערשטטערונג גונג דורך דיא צי־האַרעדיהען) אַלס ער פאַן דער דרוקקעגדען נאַטה ערצאַהלטע, אין וועלכער דער פערשטאָרבענע אין דיינער לעבעטע, וויא ער דיינע נאַבען אנגעהיי־מען וואָלדטע, דאַבייא אבער טאַ אינד נאַכט דעם שטראַהס דער גאַטטעסלעהרע אבלאַנ. אויך שפּאַ־טער נאַב ער ניכטס אויף דיינע אינקינפּטע אַלס אינסט דיא געטייגע אין שאַראַסט. פעטער איינען

*) אין דער לעצטען נומטער בעצייכנטען ווייר אויר־מהילך דען פערשטאָרבענען ראַבבינער אַלס דען אַלטעס־טען ברודער.

פאָלליעטאָן.

דיא צערבראָכענע פענסטערשייבע.

(15־טע פאָרטזעטצונג.)

דיא קליינע ווערקשטאַטט דעס יונגען נאַלאוטיס־טערס אינד דאָס פּראַכטיגע הייז דעס קינסטלערס אקציזי־מאַכטערס שאַפען צו איינאַנדער אין קייגער בעציעהונג אינד וואָרען אין קייגער ווייזע מיט איינאַנדער צו פערגלי־כען. דיא איינציגע בעציעהונג וואָר עטוואַ דיעזע, דאַסס, יונגען אין דעם נראָסען הויזע דורך אינפאָרוויטינקייט איינעס יינגסטבאָטען אָדער דורך אינען ניכט ערבעטענען קעקקען ווינדשטאָס איינע פאַן דען נאָסען נאַלאוטיסטער אין טיי־מער גינג, דער יונגע נאַלאוטיסטער נעהאַלט וואָרדע, דען שאַדען ווידער גוט צו מאַכען.

דעס אקציזי־מאַכטער־אָהן נעוואָהרטע עס אַרס איינע אַרט פאַן נעגנטשוואונג. דאַס דער אנדערע אויהן בעדיינען מיסטע; דען זיא איהם עס אין דער מיינונג דער וועלט, דאַס דערגיינגע, וועלכע נעלד צו פערדיענען ניכט, זיך אויס־מער האָהער שטעללט, אַלס יענען דער אויהס אַרבייטעט, אינד דיא נעלייסטעטע אַרבייט ניכט אַלס גליכע פעגיגעל־מינג מיט דער בעצאַהלונג בעטראַכטעט. בעזאָנדערס אויטע דיעזע שלעכטע איינגאַנגאַרט בייא פיעלע ווייכען ווידען צו פינדען, דאַס דיא פאַן דעם האַנדווערקער, דעם אַרבייטער מיט איינער דורכאַיס אונגעלעכטעטען נעריינגשאַטצונג דענקען. —

עס האַטטע איבערינגעס ווענע צו בעדייטען, ווענן אויראַן מיט דער פערלאַנגערטען נאַטע קיינע שלימערן אַב־ווייכען נעהענע האַטטע אַלס דיעזע, דען נאַלאוטיסטער נעלד פערדיענען צו לאַסען. דער יונגע נאַלאוטיסטער האַטטע בייא איהם פיעל אויף דער רעכטונג ווייטער, יונגע ערטטע שולד בעשטאַנד דאַרין, דאַס ער אינערהויב הער־הער נעקאָמטען.

וואָס האַט אין הערגלייכענער הער צו זוכען? וואָרום אויס ער ניכט דאַרוים נעבליעבען; וואַהרשיינליך האַט מאַן איהן אַס הויזע וועגגעיאַגט, ווייל ער איין ניכטס־נוטצער קייל אויס!

דאַנן האַט ער איהם דורך דיינע נעשוכטען אינד ערצאַהלונגען אין סאַכבאַטה־נאַכמיטטאַגען ניכט נור לאַנגע־ווייל בעריישט. וואָרען איהם אויך דען פאַרדאַנג אַס אנזעהען דער יונגערלינגען נעגאַטטען אינד נעגאַטטינגען שטריישט נעמאַכט.

ענדליך האַט ער איהם דיינע נעליבעכט פאַר דער נאַטע יונגענשטאַטט. אינד אינבעריהט האַט ער יעטצט נאַך דורך דיא אויפאַרטט דיעזעס קאָנבען, אויך אין דער מי־נונג דער נאַנצען „נאַטטע״ נייע אַכטונג אינד נייעס אנזע־הען בעוויאָרבען, יא זאָגאַר בייא דער יונגען פרוא דעס אקציזי־מאַכטער־אָהנעס זיך דען זוהס אייגעס ערלעטטע־נען מאַנגעס ערוויאָרבען.

דיעזע רעכטונג מוטטע בעצאַהלט ווערדען. — אויראַן זאָה אבער זעהר וואָהל אין, דאַס אַלדע דיעזע דינגע דיינען זאָלכער נאַטור, דאַס דיא מיט דעם געשטריבענען יעכט אינד נעוטען ניכטס צו טהון האָבען אינד דעמאַהלד פאַטטעטע ער זיך אין דיינער יאַכזוכט נור מיט דעם גע־דאַנקען; וואָרטע נור, איך קייגע דיך יאָן בייס שאַפט!

ער וואָלדטע אבער נור „נוטע נאַכט״ אין־גען מאַכטען אינדרוקק מאַכטע עס אַלס דער דייטער פערגע הערבייגעאַלטע פייגע, זיך אומזעהענד, אויסרוהע; זונד דיא אַלדע דיא קאָמטען מוטטען, אים דיעזעס איט אַרזוכס דיא לעטצטע עהרע צו ערוויזען; דענן בנתונתה כך נטלתה, בין ניכט הונדערטטייזענדע פאַן מעגשען דא זונד, איזט דעם פערטטאַרבענען נאַך אימטער ניכט גענוג בבוד אנגעטהאַן. (מאַן פערזיכערט דאַס דיעזער „לאַיי״. נ י כ נ י דען „פּיטס״ (פאַן גראַס־וואָרזיין) געמיינט האַט.

דער 5־טע דערגער וואָר דער ראַבבינער פאַן בערעטטיא־איפאַלו, הרב הגאון מו״ה ע מ ר ם ב ל ו ם, איין מחוקן אינד תלמיד דעס בעריינטען, וואָראַן שפּראַך דער אויסגעצייכנעטע ראַבבינער פאַן פּיטנאַך, הרב הגאון מהו״ יעקב ט א נ נ ע נ־ ב ו ר ם, דעסטען הספד איינען טיעפען אינדרוקק הערפאַרריעף. דאַסזעלבע לאַסט זיך איין פאַן דעם הספד דעס פאַן זיינער שטרענגען פּראַטטיגקייט אינד אַמטמענזען געלעהרזאַמקייט בעקאַנגטען ראַבבינערס פאַן פּיטשיק־וואָראַני, דעס פערפאַסער דעס „יד יוסף״ הרב הגי מו״ה יוסף ר אָ ז ע נ ב ע ר ג זאָגען.

עס וואָר בעריישט נאַהע צו 4 אויהר, אַלס דער דעטצטע רעדנער, דער פיערטע, יונגע ראַבבינער פאַן באַלאַשא־דיא־מאַטה, הרב המאה״ג י ש ר א ל ד י ו ט ש דאַס וואָרט ערגיפּף, דער — וואָס בעסטער געייזענען וואָרע, יונגען ע״ס ניכט געטהאַן האַטטע — דייטלך גענוג דען „בעדויערנס־ווער־טהען צוישען דעם פערשטאָרבענען אינד דער אַטהאַדאָקסענקאַנצליא בעריהרטע. איבי־גענס דיא הער קאָנשטאַטיר, דאַס הערר אינגאַטיץ דייך בייא דען הספדים אנוועזענד וואָר אינד איך מיט נאָך פּרעסבורג געפאָהרען איזט.

עס האַטטע נאָך שפּרעכען זאָללען דיא אינוועזענדען ראַבבינער פאַן ד י א ג ד י א ש, ו י א ט צ ע ן, א פּ ע ן, ד ע ר ע ט ש ק ע, ק י ש ק א ר א ש, אינד פּעללייכט נאָך איינגע אנדערע ראַבבינער, דיא הערבייגעאַלט זינד, דיא צייט דראַנגטע יעדאָך. אַס 5 אויהר זאָללטע דער זאַרג בעריישט דעם וואַגאָן איבערגעבען זין, דיא הספדים אבער דייערטען שאַן לאַנגער אַלס פאַללע 3 שטונדען, דאַס ווייטערדען מאַנגטען אַלזאָ ניכט פאַרגעזעטצט ווערדען אינד דער לייבענצע ועטצ־טע זיך אַס 5 אויף 5 אין בעייגונג.

דער צוג נאַך דעם באַהנהאָף.

דאַס הייסט, ער האַטטע זיך אין בעייגונג געזעטצט, יונגען ער עס פערמאַכט האַטטע דייטען פאַר דעם טאַראַע שאַנד דער מיט 4 פערדען בעשפּאַנגטע שווערצע נאַלאַטערטעניאַגען, דיא קוטשער אין

אַרטיקעל אין דער „פרעמדענבלאַט״ אין וויען.

אין דער לעצטען נומטער בעצייכנטען ווייר אויר־מהילך דען פערשטאָרבענען ראַבבינער אַלס דען אַלטעס־טען ברודער.

אין דער לעצטען נומטער בעצייכנטען ווייר אויר־מהילך דען פערשטאָרבענען ראַבבינער אַלס דען אַלטעס־טען ברודער.